KOLEJE WYKŁAD

Technologia robót

1. Technologia budowy toru
2. Kontrola geometrii toru
3. Prace utrzymaniowe na torze
4. Tłumienie drgań w nawierzchni i w podtorzu

dr inż. Jarosław Zwolski

Elementy toru klasycznego

Szyny

- Rodzaje szyn:
  S60, S49, tramwajowa Ri-60N, UIC60, UIC54 (kraje europejskie).
- Stal zlewna o podwyższonej zawartości węgla (do ok. 0,6-0,7%) i manganu (do ok. 2%), czasem dodatkowo termicznie ulepszona, o granicy plastyczności R_e=700 MPa i twardości ponad 300 HB:
  - St90 (wytrzymałość R_m=880 MPa)
  - St110 (wytrzymałość R_m=1100 MPa)
- Długości handlowe: 25 m (S60) oraz 30 m (S49)

S60

S49

Ri60N

LK-1

Rodzaje przymocowań

- Bezpośrednie (wycofywane),
- Klasyczne, typu K (stopniowo wycofywane),
- Sprężyste (SB-3, Skl, Nabla, Pandroll-Fastclip, i in.)

Rodzaje podkładów

W zależności od materiału:

- drewniane,
- betonowe,
- betonowo- stalowe,
- stalowe
- plastikowe/gumowe

Rodzaje podkładów betonowych w zależności od rodzaju zbrojenia:

- żelbetowe,
- sprężone.

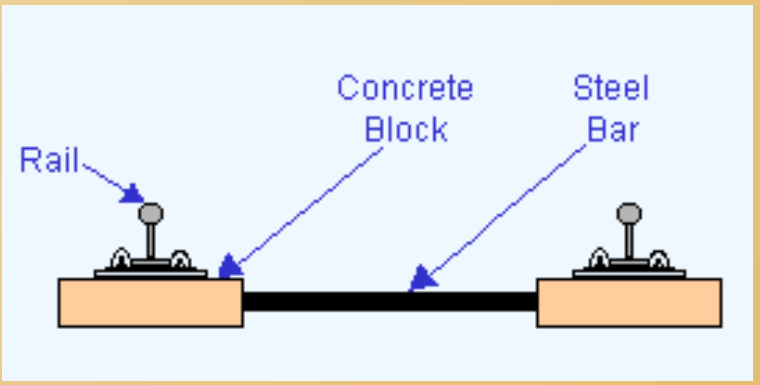
W zależności od kształtu:

- belkowe,
- blokowe,
- płytowe.

Rodzaje podkładów

Klasy torów

klasy torów	dopuszczalna prędkość pociągów [km/h]	dopuszczalny nacisk osi lokomotywy [kN]	dopuszczalny nacisk osi wagonów [kN]	natężenie przewozów [Tg/rok]
0	200	221	140	do 25
1	100 120 140 160	221 210 210 205	221 205 190 140	nie normowane
2	80 100 120	221 210 205	221 205 190	16-25
3	70 80	221 210	221 205	9-15
4	60 70	221 210	221 205	4-8
5	30 40	221 210	221 205	do 3

Przykład standardu konstrukcyjnego

wariant	szyny	typ podkładów	rozstaw podkładów [m]	typ przytwierdzenia szyn	grubość warstwy podsypki [m]
0.1	UIC60 nowe dla v>200 km/h	PS-93, PS-94	0,60	SB	0,35

Budowa toru (1)

Roboty ziemne – kształtowanie i zagęszczanie

Profilowanie skarp (Górny rów skarpowy)

Zabezpieczanie powierzchniowe skarpy

Przygotowane podłoże

Układanie geowłókniny

Układanie izolacji przy gruntach rozmakających

źródło: www.transportszynowy.pl

Budowa toru (2)

Wzmocnienie podtorza (ew.)

Pospółka na geokracie

Pospółka na warstwę ochronną na geowłókninie

Równiarka do profilowania warstwy ochronnej

Zagęszczanie warstwy ochronnej

Przygotowane torowisko

źródło: www.transportszynowy.pl

Budowa toru (3)

Przygotowanie tłucznia

Układanie tłucznia

Zagęszczanie tłucznia

Rozłożenie szyn dla suwnic portalowych

Transport podkładów (suwnice portalowe)

Transport i rozkładanie podkładów suwnicami

Budowa toru (4)

Układanie szyn

Ułożone szyny

Montaż rozjazdów

Spawanie szyn

Szlifowanie styków szyn

Montaż łapek sprężystych

źródło: www.transportszynowy.pl

Budowa toru (5)

Obsypanie tłuczniem

Podbicie toru

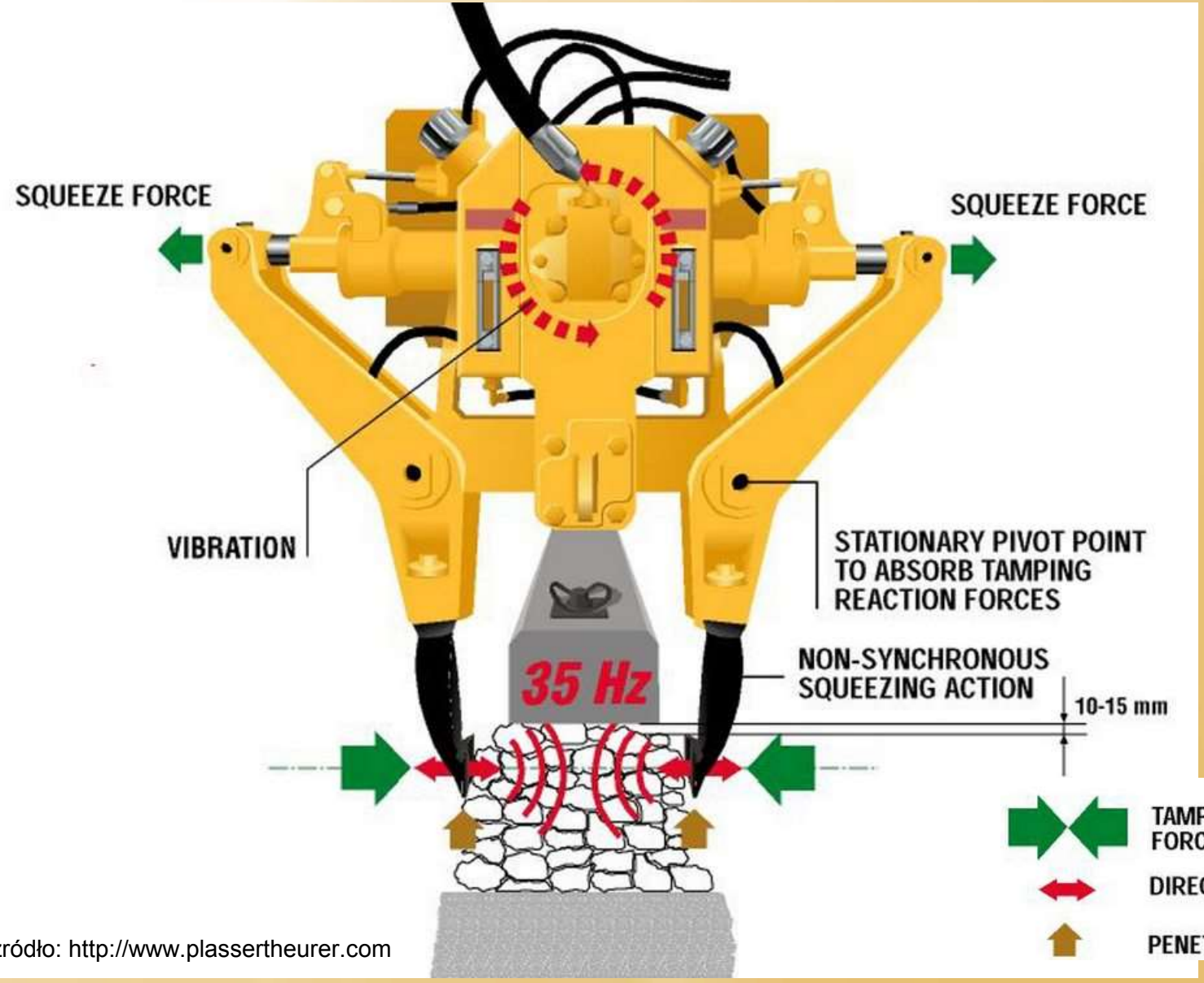
Profilowanie kształtu tłucznia

Gotowy tor

źródło: www.transportszynowy.pl

Podbijanie toru-zasada

źródło: http://www.plassertheurer.com

Podbijanie toru

Uniesienie toru

Mechanizm hydrauliczny
z łopatkami

Kontrola geometrii

FILM

źródło: www.transportszynowy.pl

Podbijarka PR 07

Podbijarki

Podbijarka PT 09 32

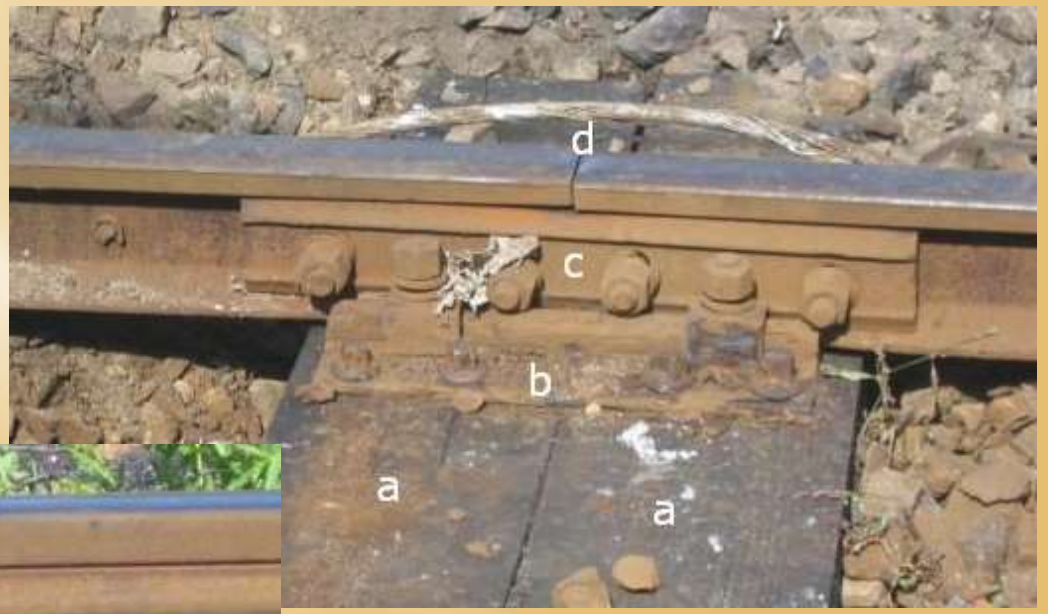
Uniwersalna podbijarka torowa Unimat firmy Plasser & Theurer

Podbijarka MD 07

Połączenia szyn

Styk podparty
a – podkłady drewniane,
b – podwójna podkładka stalowa,
c – 4-otworowe łubki,
d – odstęp między szynami

Styk niepodparty
1 – 6-otworowe łubki,
2 – śruby i nakrętki,
3 – odstęp między szynami,
4 – pojedyncze podkładki stalowe.

źródło: www.transportszynowy.pl

Spawanie termitowe

Termit - mieszanina złożona ze sproszkowanego glinu i tlenku żelaza.
W reakcji termitowej glin gwałtownie redukuje tlenki metali, czemu towarzyszy jedna z najwyższych temperatur uzyskiwanych w procesach przemysłowych (ok. 3000 °C, a w obecności materiałów zwiększających temperaturę nawet 3800 °C) i intensywne świecenie. Produktem reakcji jest tlenek glinu oraz płynne żelazo. Jeśli termit został zrobiony z tlenku żelaza, dla maksymalnej efektywności powinien zawierać masowo 25,3% aluminium i 74,7% tlenku żelaza. Reakcja spalania takiej mieszaniny wygląda tak:

$$Fe_2O_3 + 2Al \rightarrow Al_2O_3 + 2Fe; \quad \Delta H = -851{,}5\ kJ/mol$$

natomiast gdy termit jest sporządzony z użyciem tlenku żelazowo-żelazawego ($FeO \cdot Fe_2O_3$), optymalne proporcje wynoszą 23,7% aluminium oraz 76,3% tlenku. Reakcja przebiega według wzoru:

$$3Fe_3O_4 + 8Al \rightarrow 4Al_2O_3 + 9Fe; \quad \Delta H = -3347{,}6\ kJ/mol$$

Spawanie termitowe

Przygotowane szyny

Założona forma

Podgrzewanie szyn

Zapalenie tygla

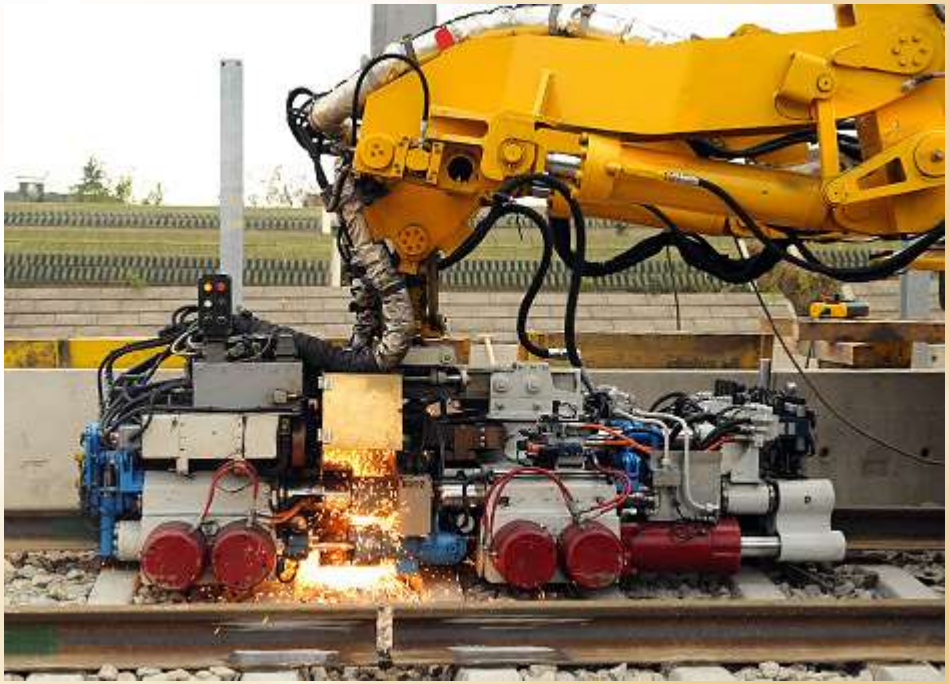
Topienie spoiwa

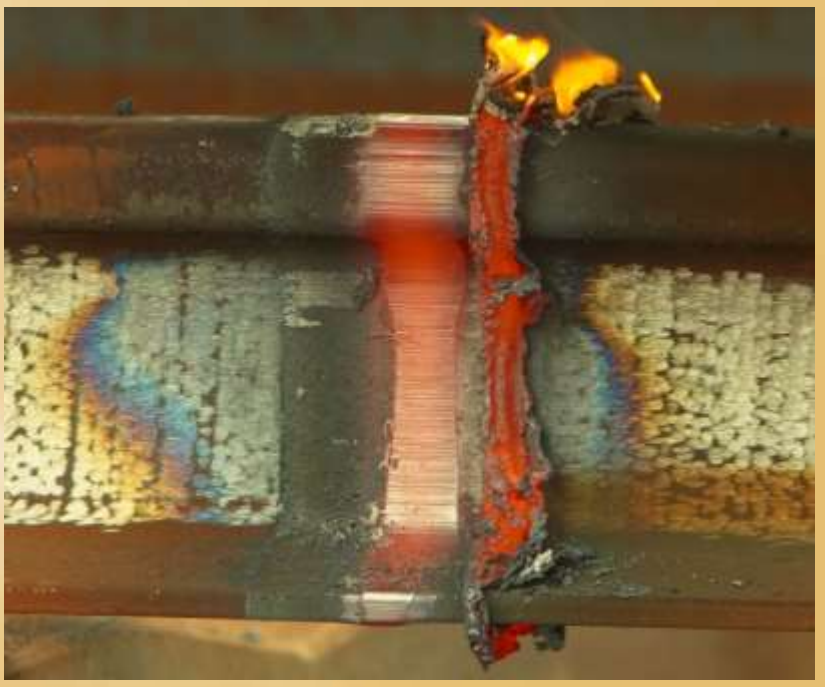

Szlifowanie styku

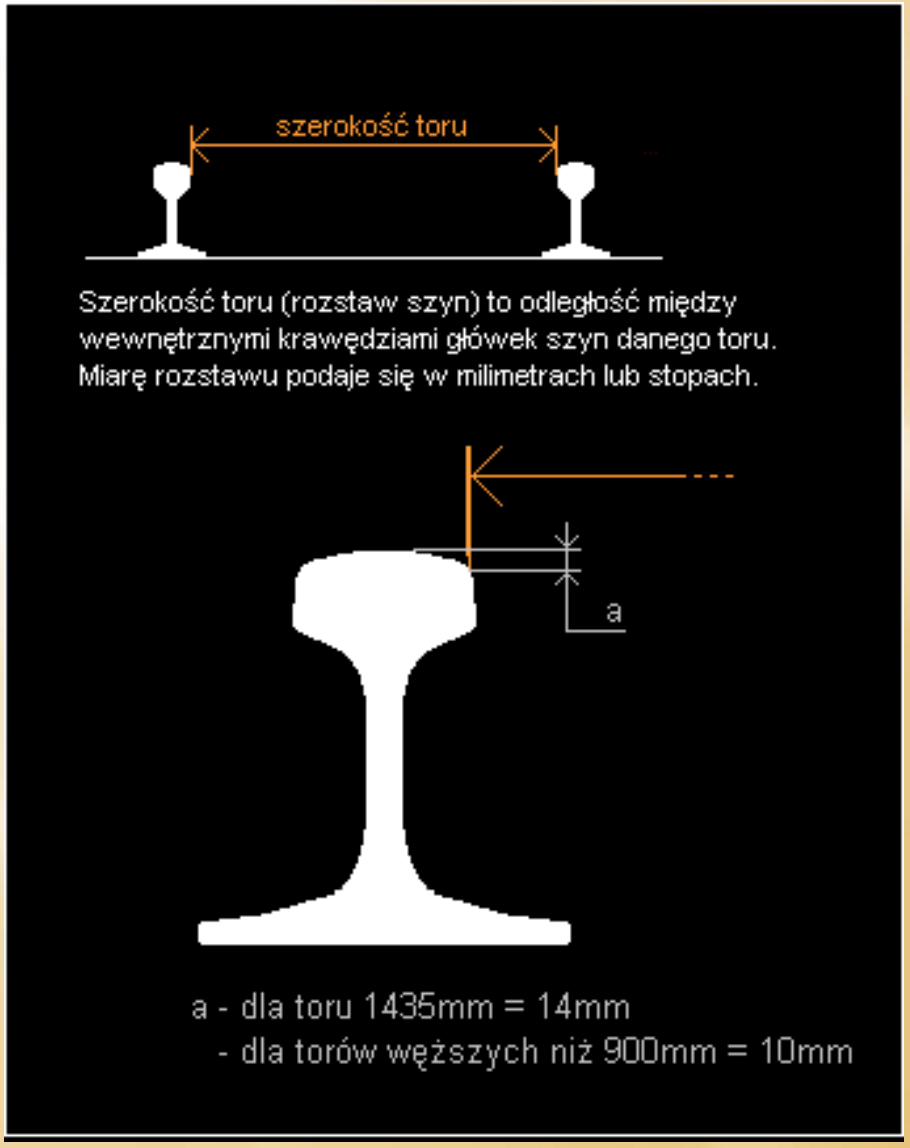
źródło: www.transportszynowy.pl

Spawanie elektrooporowe

Szerokość toru – rozstaw szyn

Dopuszczalne odchylenia w torze szerokości normalnej na odcinkach prostych nie mogą przekraczać + 10mm i - 3mm.

źródło: www.transportszynowy.pl

Pomiar geometrii toru

Toromierz z laserowym urządzeniem pomiarowym i automatyczną rejestracją danych.

Prowadzenie pomiaru

Pojazdy pomiarowe

Drezyna DP-523.10 do ultradźwiękowego wykrywania uszkodzeń szyn

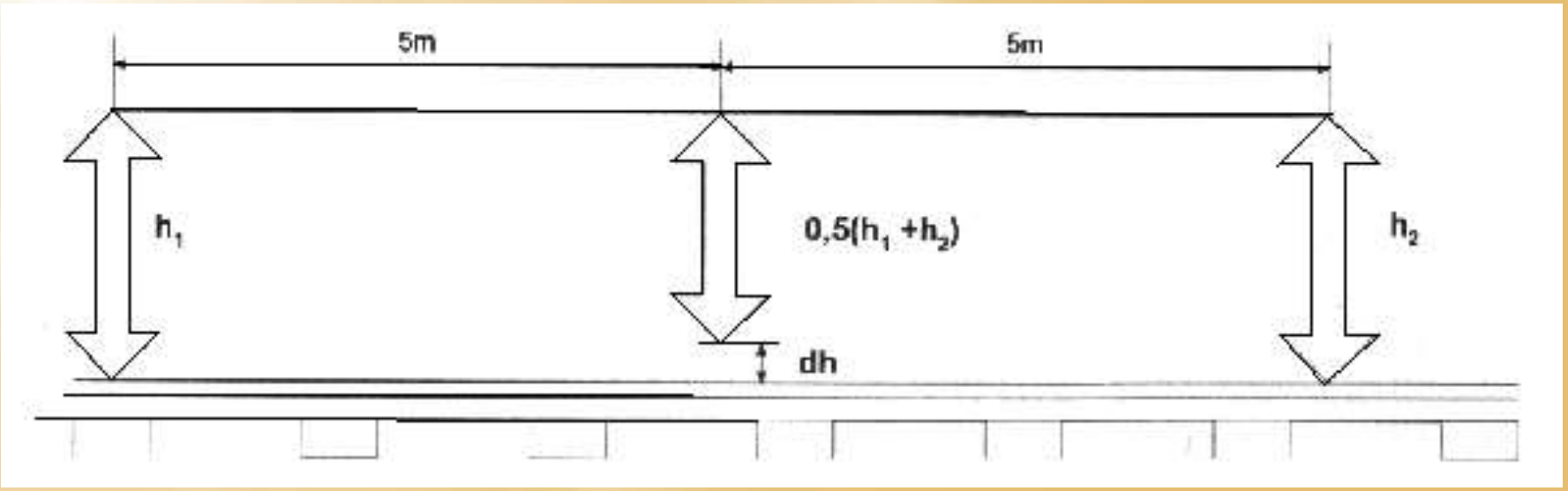

Drezyna EM 120 do pomiaru wielkości geometrycznych toru:

- ❑ nierówności pionowych,
- ❑ nierówności poziomych (strzałki),
- ❑ przechyłki,
- ❑ wichrowatości,
- ❑ szerokości toru.

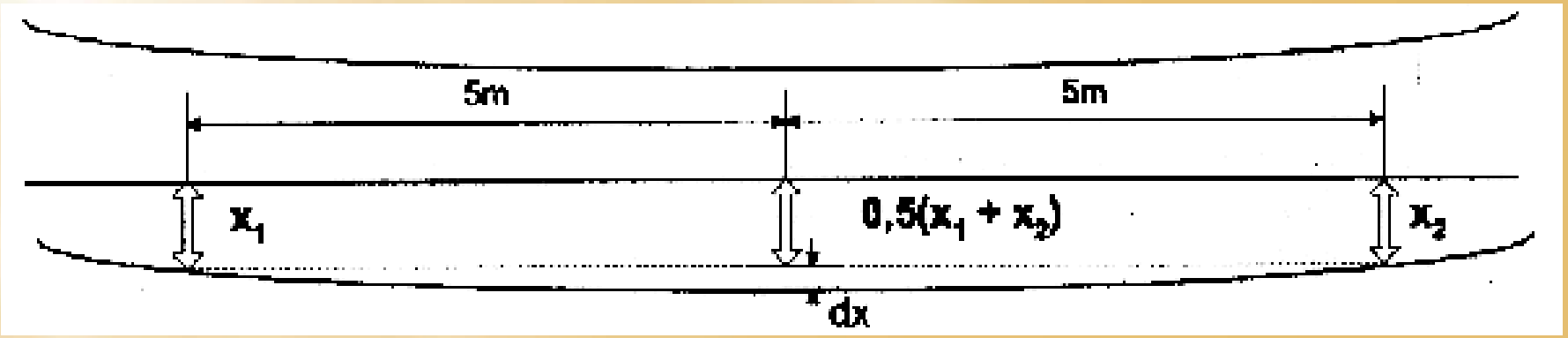
Pomiar nierówności pionowych

1) Przechyłka - różnica wysokości toków szynowych w jednym przekroju toru w płaszczyźnie pionowej.
2) Wichrowatość toru – różnica przechyłek toków szynowych na długości przyjętej bazy pomiarowej (5.0 m).
3) Nierówności toku szynowego w płaszczyźnie pionowej (dołek) – odchylenie pionowe szyny od linii odniesienia, którą jest cięciwa pomiędzy punktami styczności kół skrajnych z szyną na bazie pomiarowej 10.0 m, mierzone na powierzchni tocznej osobno dla toku szynowego lewego i prawego.

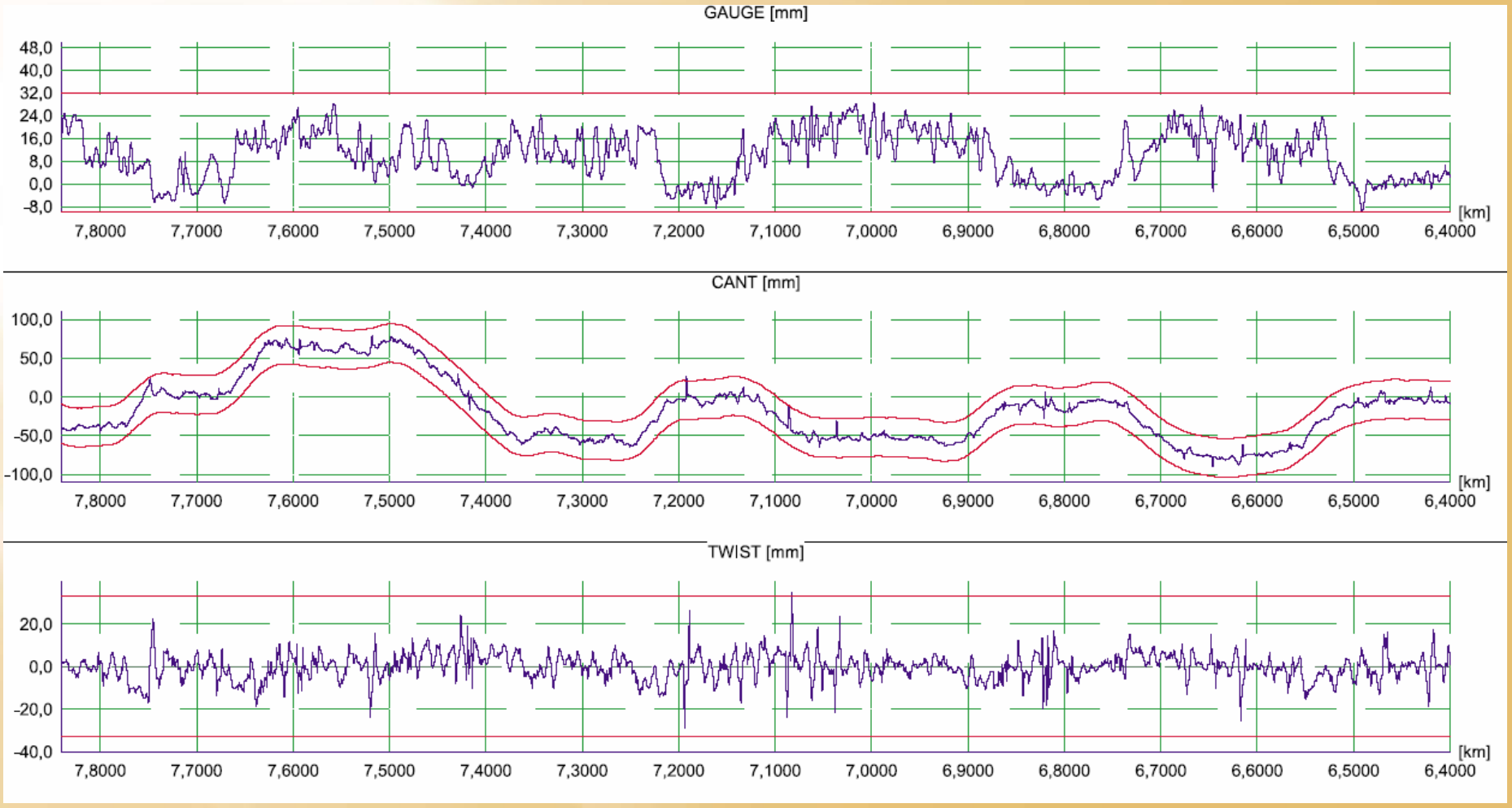

Pomiar nierówności poziomych

1) Szerokość toru – odległość między wewnętrznymi powierzchniami szyn mierzona 14 mm poniżej ich powierzchni tocznej.
2) Gradient szerokości toru – przyrost szerokości na bazie pomiarowej 1.0 m (jest to dodatkowy, wtórny parametr toru kolejowego).
3) Nierówności toków szynowych w płaszczyźnie poziomej są określane przez pomiar strzałki odchylenia poziomego toru na bazie 10 m dla każdego toku szynowego oddzielnie. Strzałka jest wyznaczana w stosunku do cięciwy o długości 10 m opartej o skrajne punkty pomiarowe.

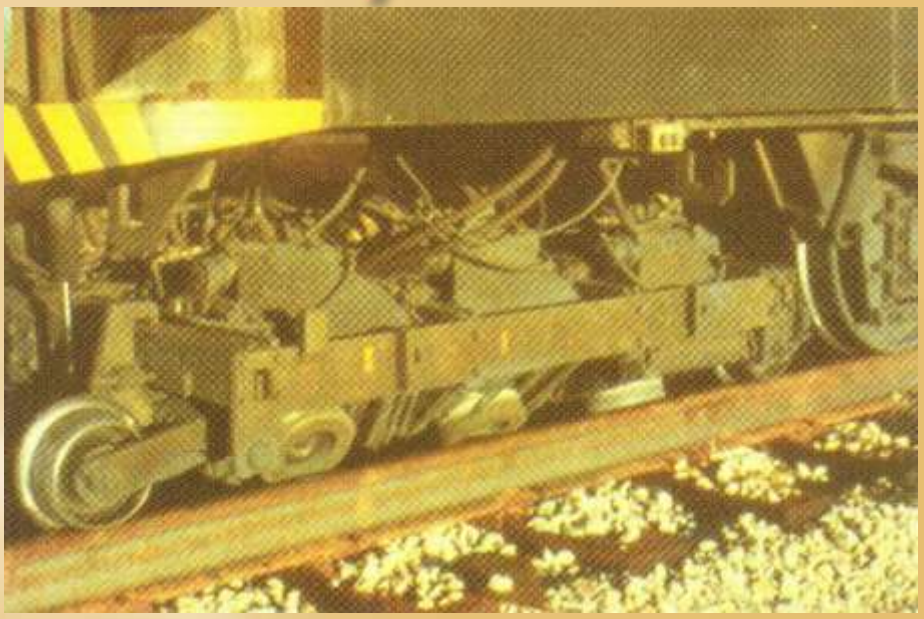

Przykładowy wynik pomiaru

Szlifowanie szyn

Odśnieżanie toru

Pług odśnieżny 411S-38

Pług odśnieżny rotacyjny KSF

Pług odśnieżny wirnikowy Henschel

Pług odśnieżny z Kanady

Pojazdy dwusystemowe UNIMOG

UNIMOG Mower

UNIMOG Rescue Car

Prace letnie:

- Zamiatarka
- Kosiarka (usuwanie roślinności)
- Myjka
- Pojazd ratunkowy
- Pojazdy transportowe i inne

Prace zimowe:

- Pług odśnieżny
- Wyrzutnia śniegu
- Solarka

Film1

Film2

Pociąg/pojazd sieciowy

Film1

Film2

Drgania i hałas

Drgania i hałas wywołane ruchem kolejowym pochodzą od:

- nierówności (uszkodzenia) szyn,
- złącz szynowych (łubkowych),
- defektów podparcia i zamocowania szyn na podkładach,
- efektów progowych przy nagłej zmianie sztywności podtorza,
- nierówności kół taboru,
- defektów zawieszenia pudła taboru,
- wężykowania taboru,

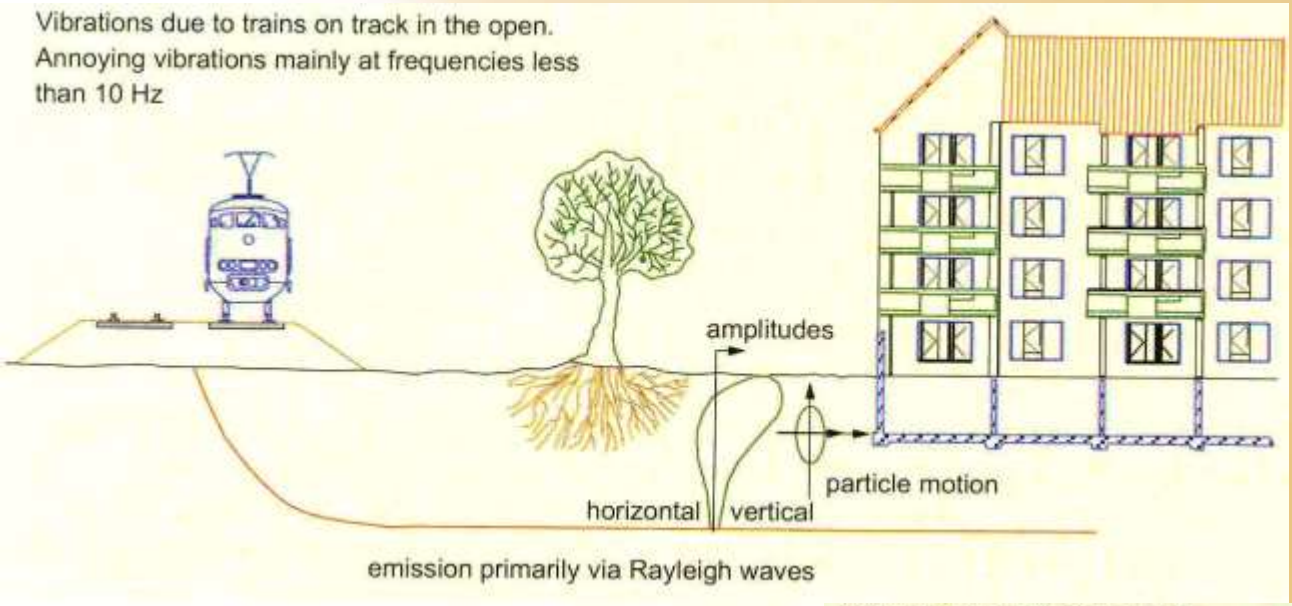
a także od pracy silników, aerodynamiki, hamowania taboru, oporów toczenia się na łukach i wielu innych czynników.

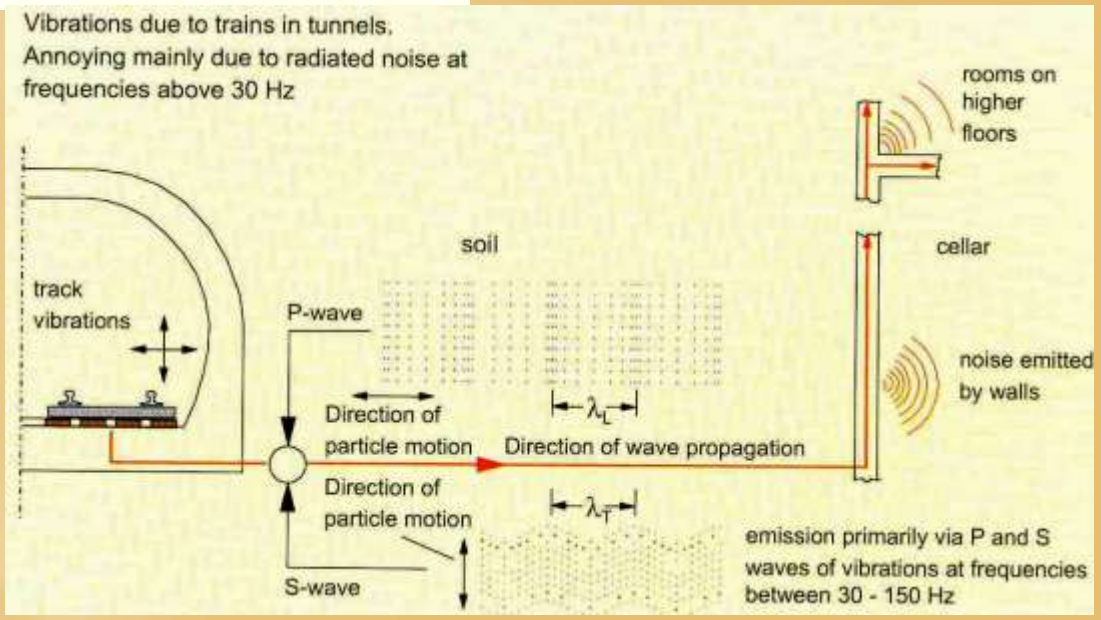

Mechanizmy propagacji drgań

Propagacja drgań od toru podziemnego

Propagacja drgań od toru naziemnego

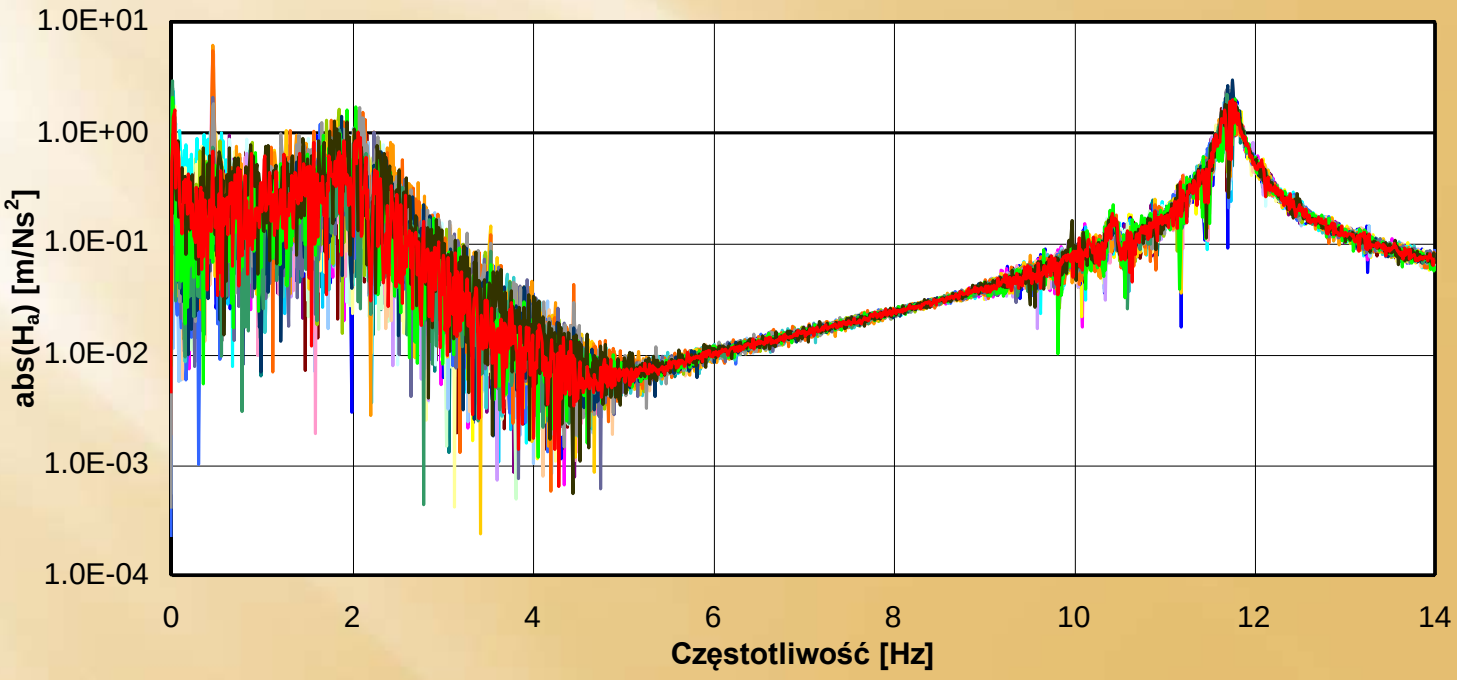

źródło: Modern Track, C. Esveld

Zależność od prędkości przejazdu

Siły wymuszające drgania zależne od prędkości przejazdu pociągu:

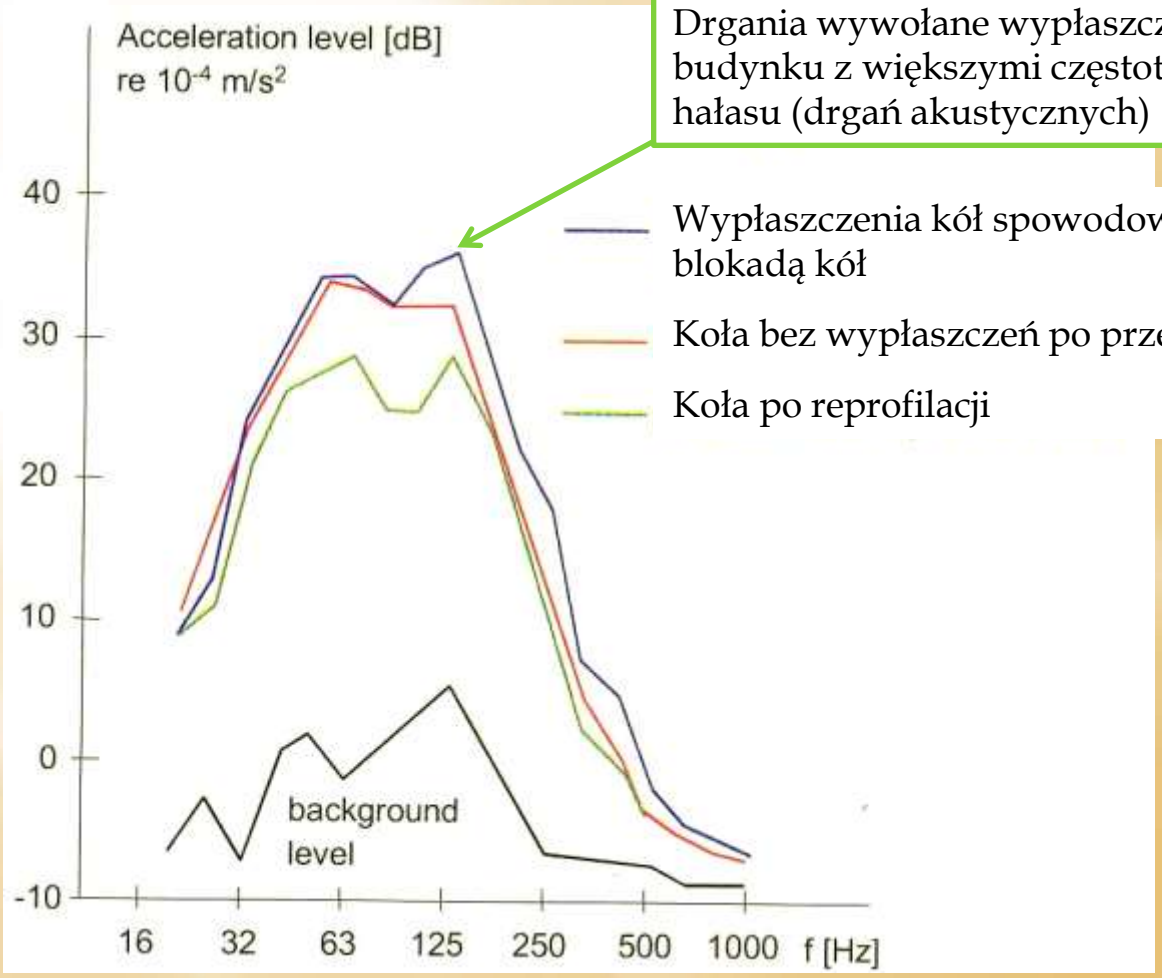
- różnice w rozkładzie obciążenia osiowego taboru,
- zależności między własnościami modalnymi układu tor/pociąg a rozstawem podkładów i prędkością przejazdu pociągu,
- częstotliwość występowania nierówności geometrycznych toru.

Wniosek:

Zmniejszanie prędkości przejazdu nie zawsze prowadzi do zmniejszenia drgań.

Spektrum drgań

Drgania wywołane wypłaszczeniami kół są transmitowane do budynku z większymi częstotliwościami i objawiają się w postaci hałasu (drgań akustycznych)

Wypłaszczenia kół spowodowane hamowaniem z blokadą kół

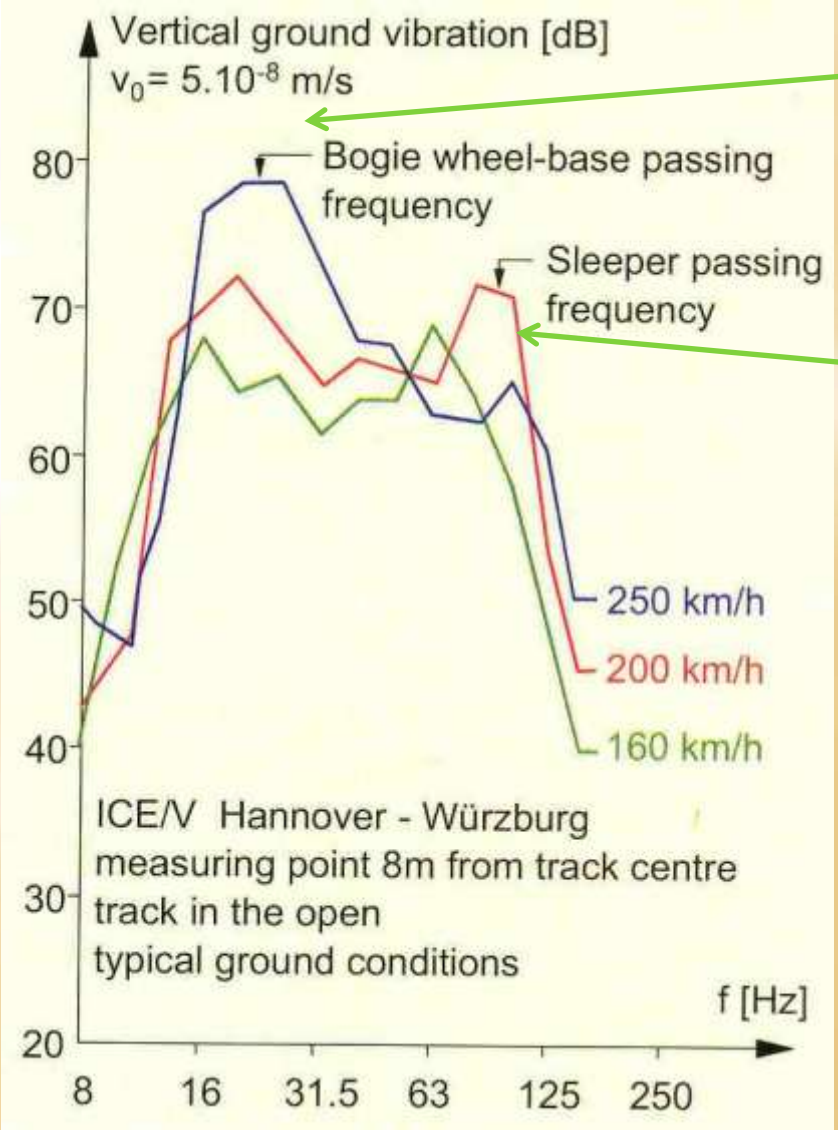
Koła bez wypłaszczeń po przejechaniu 150 000 km

Koła po reprofilacji

Przyspieszenia zmierzone na pierwszym piętrze budynku w pobliżu metra podczas przejazdu pociągu z prędkością 60 km/h

źródło: Modern Track, C. Esveld

Spektrum drgań

Lokalne wzmocnienie drgań dla częstotliwości odpowiadającej częstotliwości rezonansowej pociągu (rozstaw osi wagonów)

Lokalne wzmocnienie drgań dla częstotliwości odpowiadającej częstotliwości rezonansowej toru (rozstaw podkładów)

Przyspieszenia zmierzone w odległości 8 m od osi toru naziemnej linii kolejowej na typowych warunkach gruntowych

źródło: Modern Track, C. Esveld

Sposoby tłumienia drgań

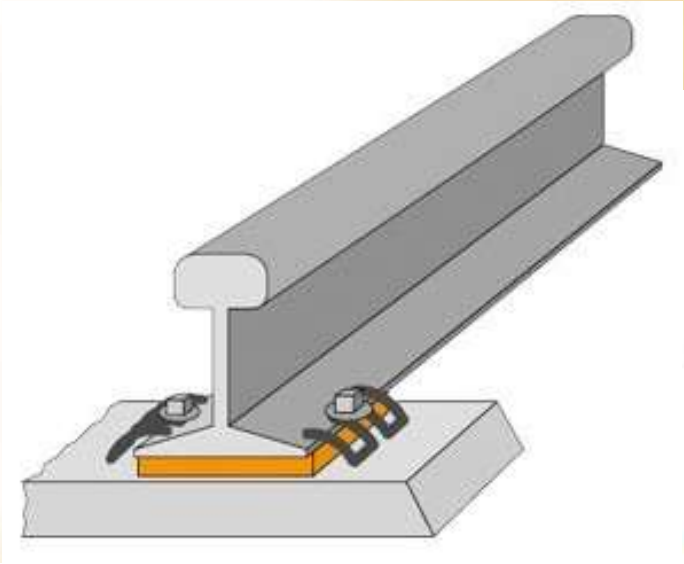
W torze podsypkowym można zredukować drgania stosując:

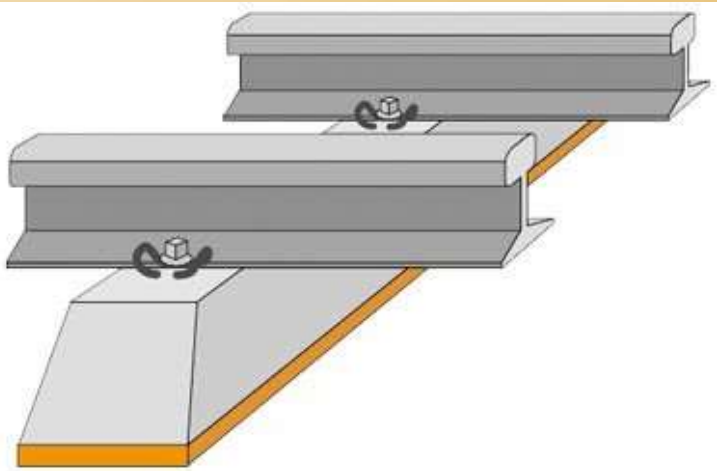
a) zwiększoną grubość podsypki;
   Pogrubiając podsypkę o 30 do 75 cm można zredukować drgania o 6 dB w przedziale częstotliwości poniżej 10 Hz. Nie jest to zbyt atrakcyjne rozwiązanie ze względu na koszt materiału, dodatkową masę i wzrost wysokości toru;
b) instalację mat wyciszających pod warstwą podsypki;
c) instalację podkładek między podkładami a tłuczniem;
d) instalację specjalistycznych systemów punktowego zamocowania szyny lub z wykorzystaniem specjalnych podkładek podszynowych.

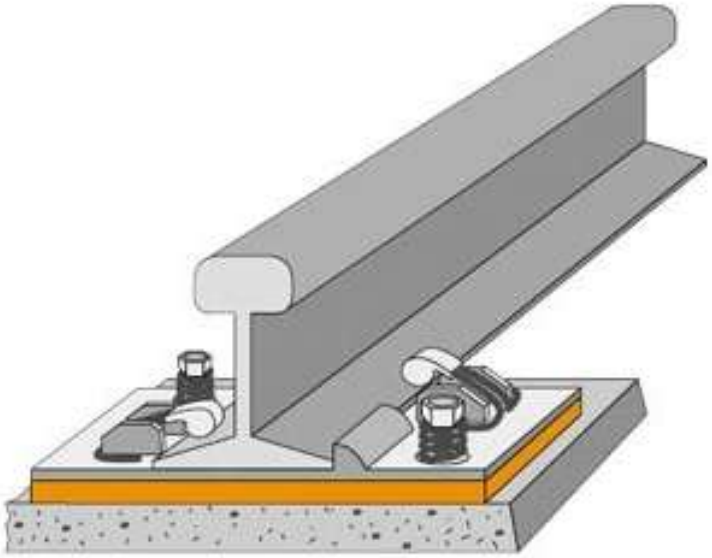
W torze bezpodsypkowym można zredukować drgania stosując:

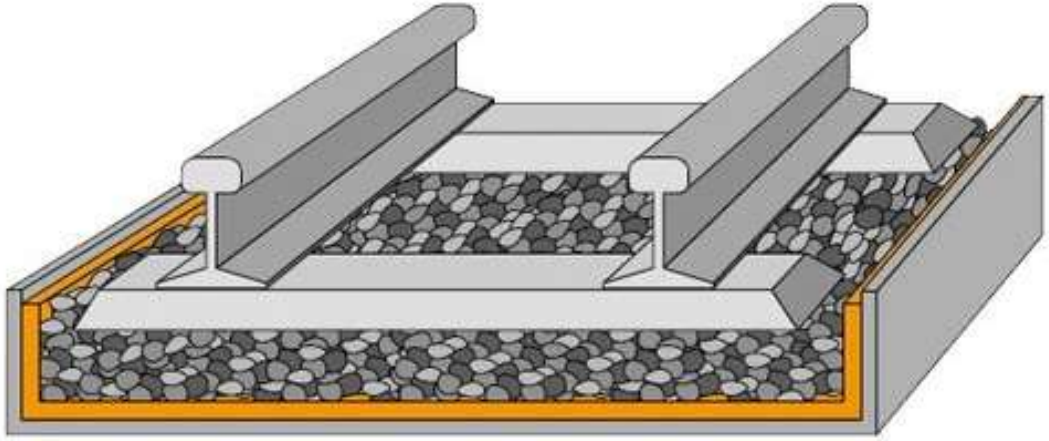
a) instalację toru jako „pływającej płyty”;
b) zabudowanie szyny (szczególnie szyjki);
c) ciągłe zamocowanie szyny w masie zalewowej;
d) instalację specjalistycznych systemów punktowego zamocowania szyny lub z wykorzystaniem specjalnych podkładek podszynowych.

Systemy dla toru klasycznego

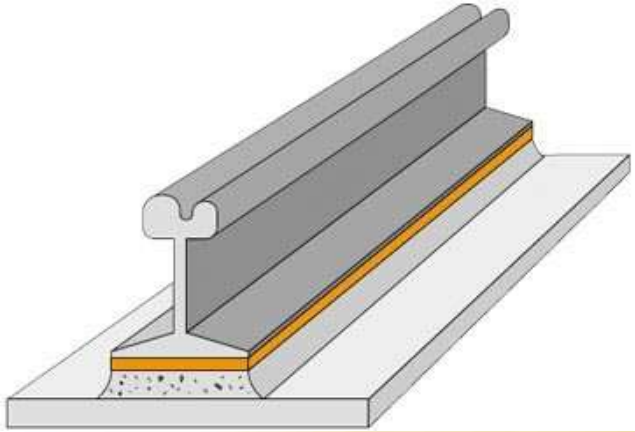

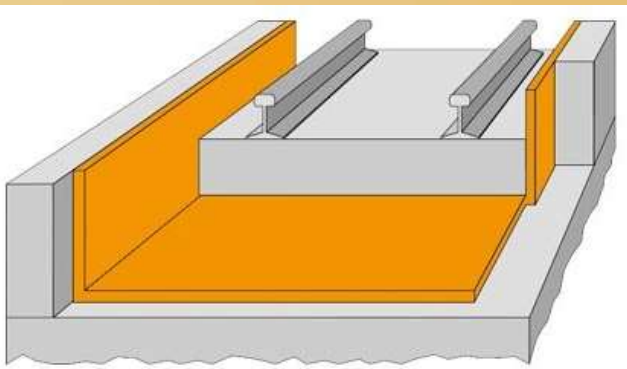

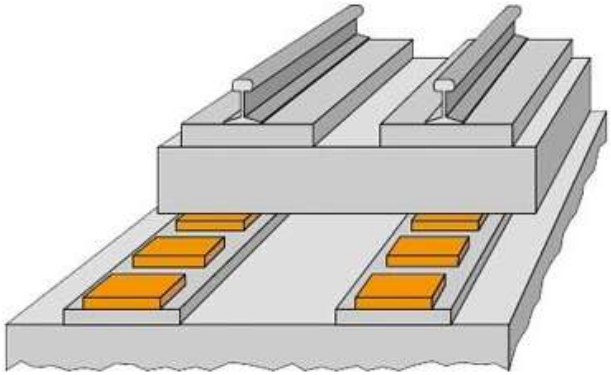

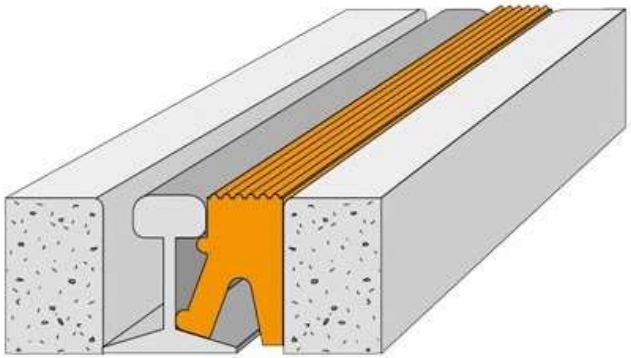

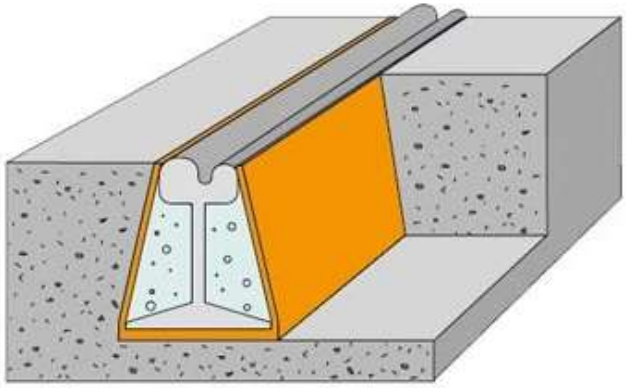
Systemy dla toru bezpodsypkowego

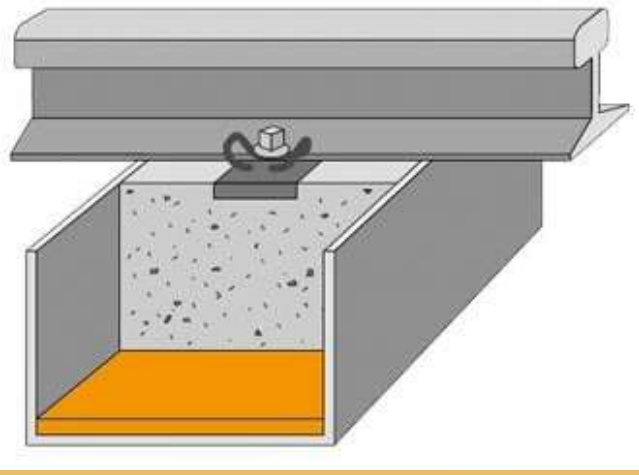

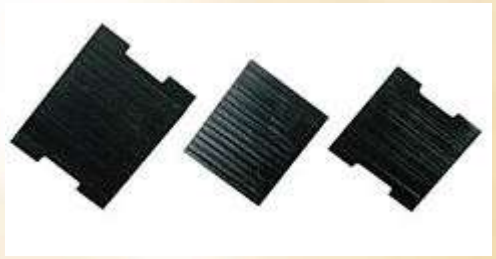

Przekładka podszynowa

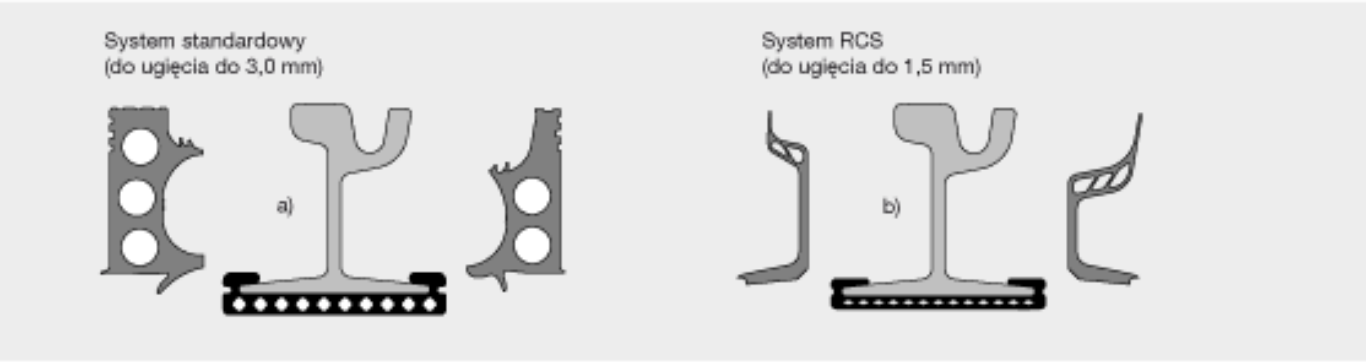

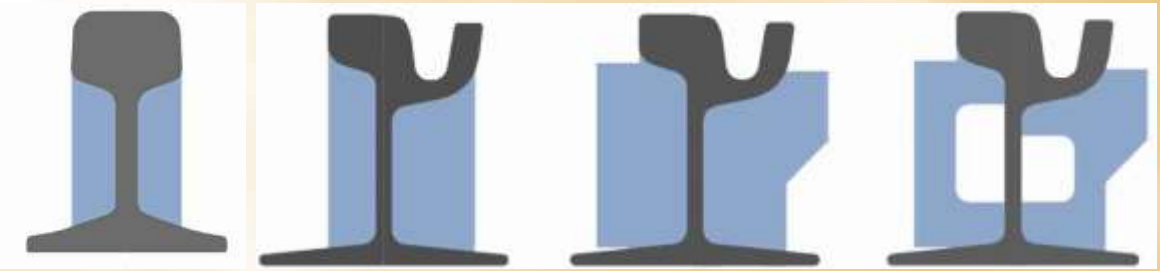

Przekładki podszynowe mogą być wykonane z gumy (naturalnej, sztucznej, kompozytów), elastomerów, tworzyw sztucznych: polietylen (HDPE), Ethylene Vinyl Acetate (EVA). Przed epoką tworzyw sztucznych była to przekładka z drewna topolowego.

Okładzina szyny

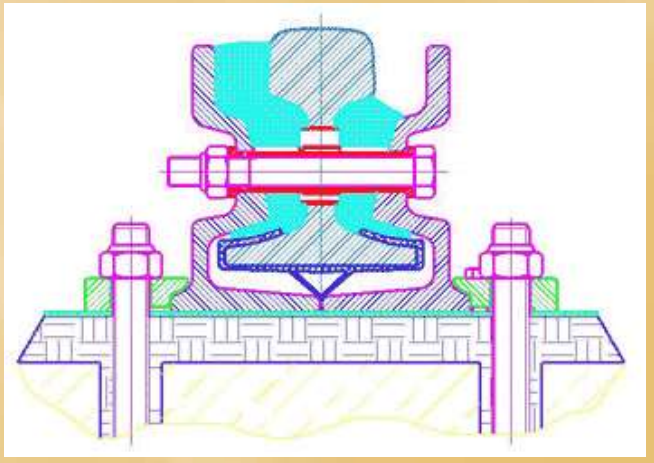
elastomer

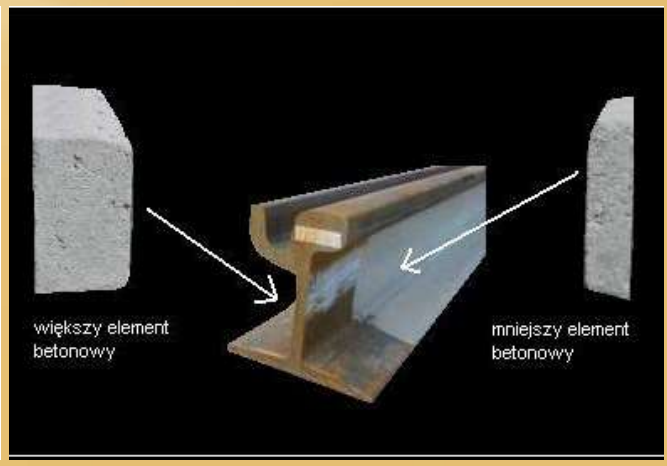

guma

beton

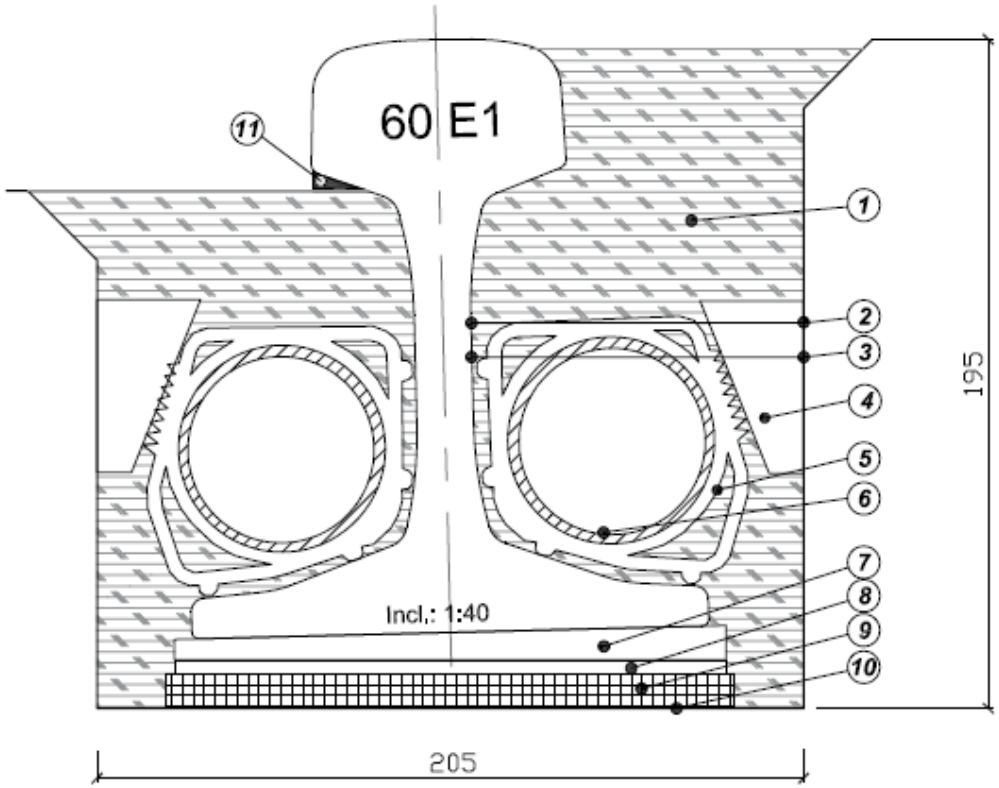

stal + guma

Liniowe zamocowanie szyny

Prefabrykowana bądź wylewana na mokro płyta żelbetowa z ukształtowanymi kanałami szynowymi lub konstrukcja podbudowy z wyodrębnionymi stalowymi kanałami szynowymi. Szyny mocowane są w kanałach szynowych za pomocą masy zalewowej na bazie żywicy poliuretanowej Edilon Corkelast®, a ciągłe podparcie szyny zapewnia przekładka podszynowa Edilon Resilient Strip umieszczona pod jej stopką.

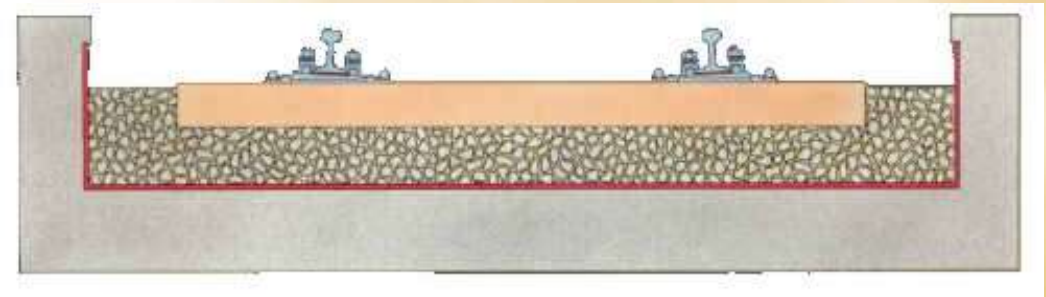
1. sprężysta otulina szyny – masa zalewowa Edilon Corkelast®, 2. powierzchnie zagruntowane materiałem Edilon Primer U90WB, 3. powierzchnie pokryte materiałem Edilon Primer 21 zwiększającym przyczepność masy zalewowej, 4. klin Edilon Wedge do regulacji położenia szyny w płaszczyźnie poziomej, 5. element mocujący rurę PCV – Edilon Spacer, 6. rura PCV - zmniejszająca zużycie masy zalewowej, może służyć również do przeprowadzenia kabli teletechnicznych, 7. podkładka klinowa Edilon Inclination Shim zapewniająca pochylenie szyny (1:20 lub 1:40), 8. podkładki podszynowe Edilon Shim do regulacji położenia szyny w płaszczyźnie pionowej, 9. ciągła, sprężysta przekładka podszynowa Edilon Resilient Strip, 10. klej Edilon Dex®-G do wklejenia przekładki podszynowej, 11. materiał uszczelniający Edilon Ediseal® VA-25

Mata wibroizolacyjna

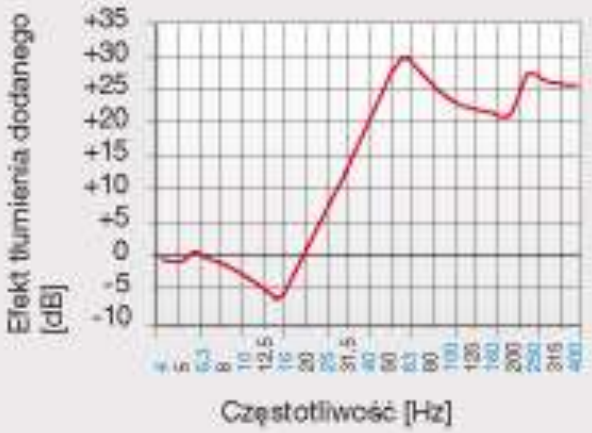

Maty podtłuczniowe można stosować zarówno na torze podsypkowym jak i w tunelu, czy na obiekcie mostowym.

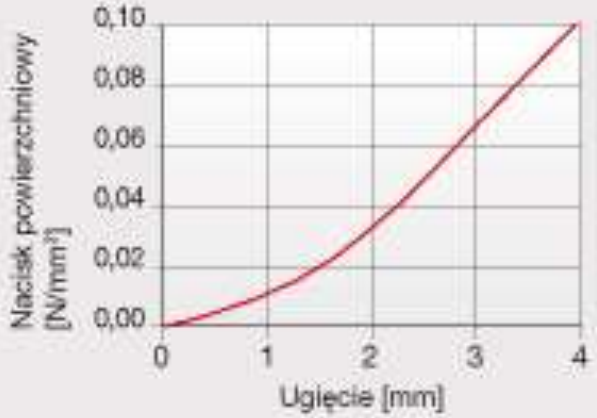
Maty wibroizolacyjne SEDRAPUR FSGR są wykonane z granulatu gumowego o grubości 11.5 mm, a maty TIFLEX KERNOW są wykonane z kauczuku komorowego z granulatem korkowym o grubościach z przedziału 10 ÷ 30 mm. Maty te są pokryte jedno- lub dwustronnie polipropylenową warstwą ochronną geowłókniny Geofelt, zabezpieczającą matę przed uszkodzeniami przez ziarna podsypki.

Mata wibroizolacyjna

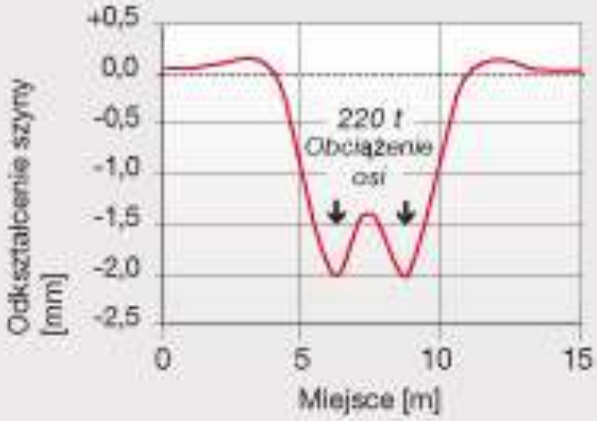
Efekt tłumienia dodanego

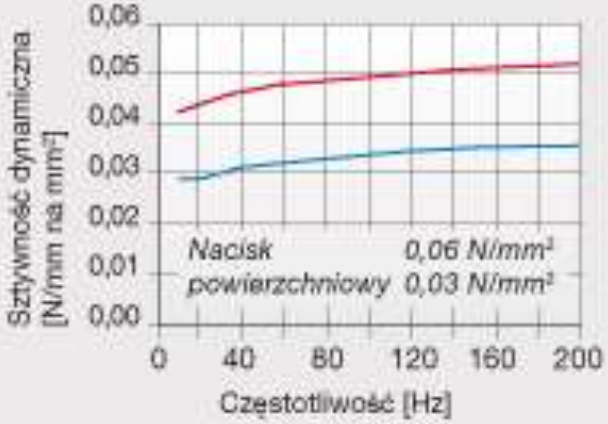
Statyczna charakterystyka elastyczności

Krzywa odkształcenia szyny

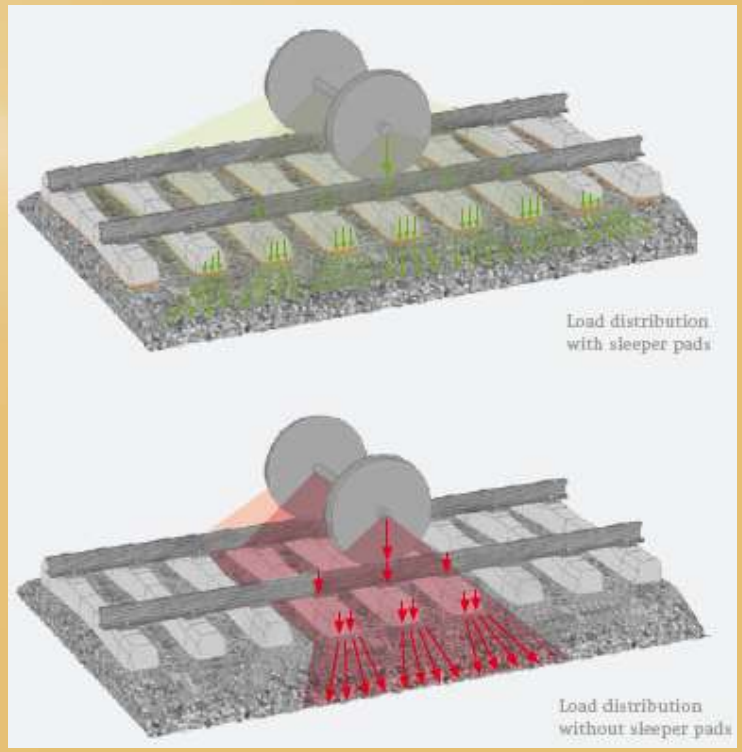
Dynamiczna charakterystyka elastyczności

Podkładki pod podkładami

Podkładka pod podkładem: 22 mm guma, korek z twardą powierzchnią.
Producent: Getzner Werkstoffe.
Rodzaje materiału (Sylomer i Sylodyn):
- sprężysto-plastyczny
- elastyczny z właściwościami tłumiącymi
- sprężysty bez właściwości tłumiących

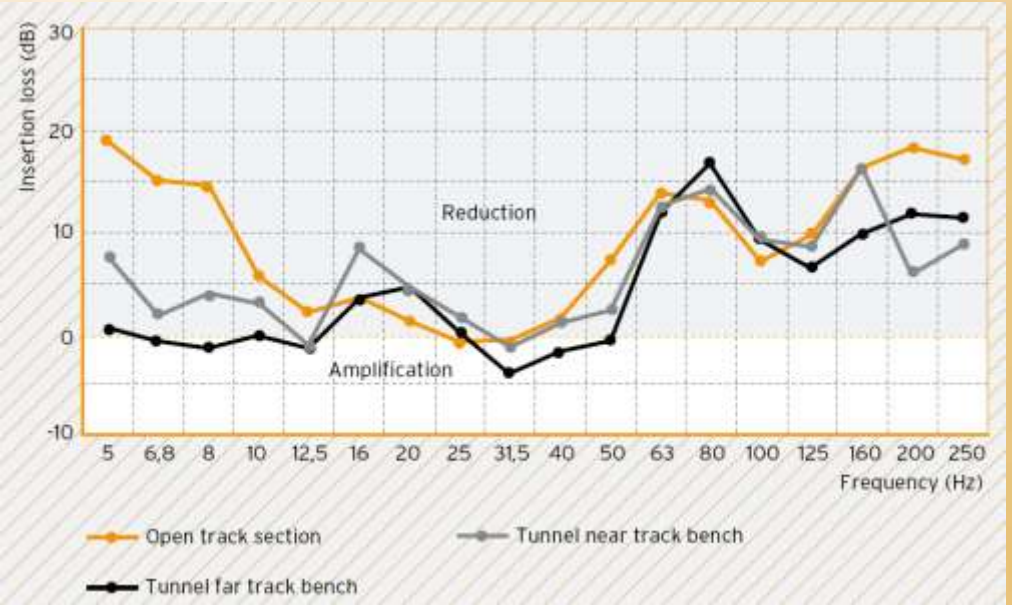
Skutki działania:
1. Zmniejszają zużycie szyn.
2. Zmniejszają częstotliwość prac utrzymaniowych (podbijania i rektyfikacji toru) 2 do 2.5 razy.
3. Są bardziej ekonomiczne od mat wibroizolacyjnych (mniej materiału).

Zastosowanie:
- tory obciążone dużym naciskiem osiowym,
- strefy rozjazdów,
- strefy przejściowe na granicy różnych sztywności nawierzchni lub podtorza.

Podkładki pod podkładami

Sposób działania:

1. Zwiększają aktywną powierzchnię kontaktu między ziarnami podsypki a podkładem (z 8% do 35% powierzchni spodu podkładu) zapewniając również większy opór na przesuniecie boczne i podłużne.
2. Przez zakleszczenie ziaren tłucznia w podkładce zapobiegają wypełzaniu tłucznia spod podkładów.
3. Rozkładają równomiernie obciążenie pod podkładem.
4. Rozkładają obciążenie na więcej podkładów niż 3 (zwiększenie długości uginającej sie pod obciążeniem szyny).
5. Tłumią drgania w zakresie 5-8 Hz o 15 dB i w zakresie 50-80 Hz o 10-15 dB.

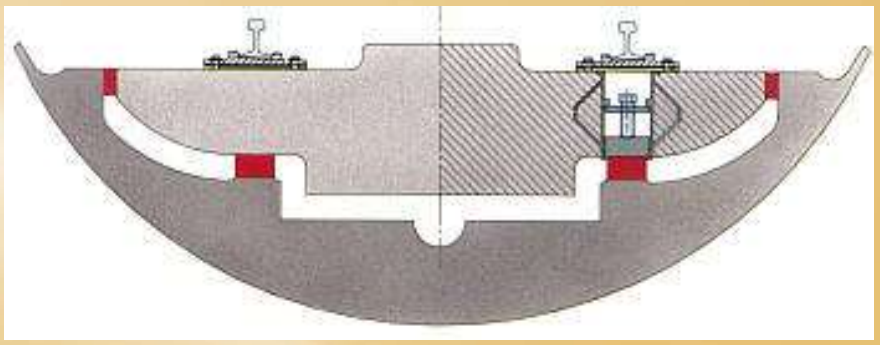

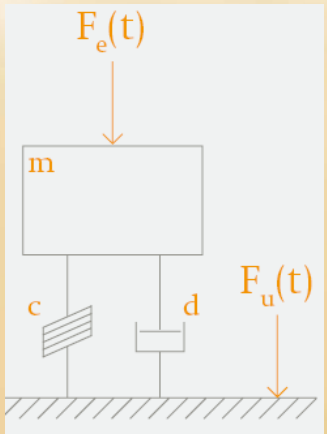
Pływająca płyta

ang. mass-spring system

Zasada działania:
należy rozdzielić konstrukcje generującą drgania i hałas od otoczenia przez wprowadzenia dodatkowego "usprężynowienia" za pomocą materiału sprężystego i przerwanie ścieżki transmisji drgań.

$$f_0 = \frac{1}{2\pi} \cdot \sqrt{\frac{c}{m}}$$

d – współczynnik tłumienia
c – dynamiczny współczynnik sprężystości układu
m – masa płyty i nieusprężynowionej części pojazdu
f_o – częstotliwość drgań własnych

Pływająca płyta

Podparcie na całej powierzchni:
- łatwość montażu,
- bardzo dobre podparcie w kierunku poprzecznym i podłużnym (poziome),
- pozwala osiągnąć częstotliwość podparcia na poziomie 14-25 Hz oraz obniżyć poziom hałasu o 30 dB.

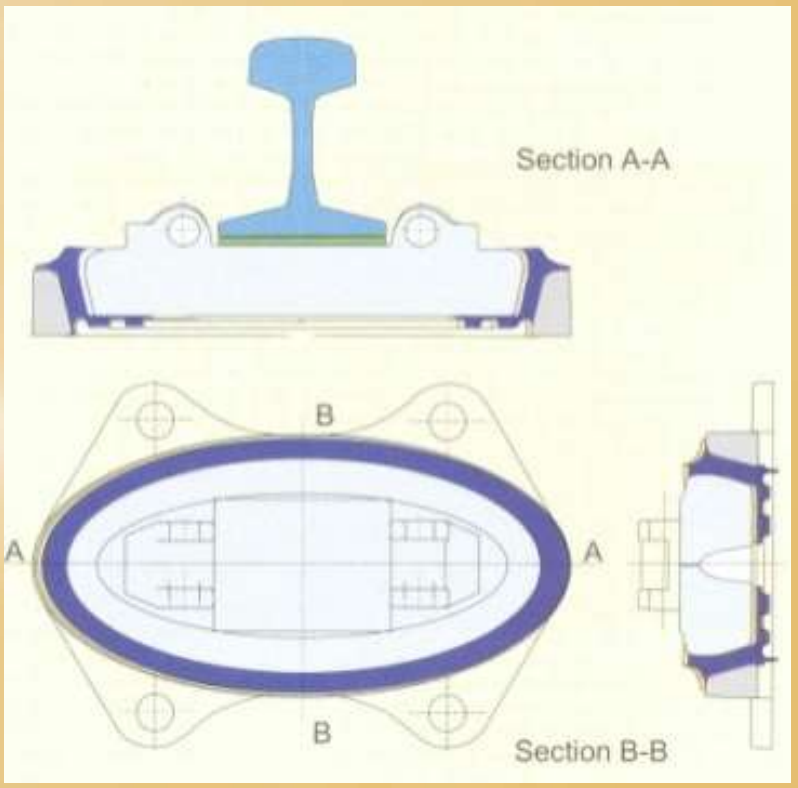
Podparcie liniowe:
- najczęściej stosowane w przypadku konstrukcji nawierzchni w postaci płyt prefabrykowanych,
- dobrze przenosi siły poziome pochodzące od hamowania i przyspieszania oraz poprzeczne (krzywizny łuków oraz błędy geometrii),
- tańsze rozwiązanie niż podparcie na całej powierzchni,
- pozwala osiągnąć częstotliwość podparcia na poziomie 8-15 Hz.

Podparcie punktowe:
- najczęściej stosowane w przypadku konstrukcji nawierzchni w postaci płyt wylewanych na budowie i wyposażanych w podpory po stwardnieniu,
- w celu przeniesienia sił poziomych należy dobrać współczynnik sprężystości na siły ścinające, odpowiednie pole powierzchni podpory oraz grubość warstwy,
- pozwala osiągnąć częstotliwość podparcia na poziomie 5-12 Hz oraz obniżyć poziom hałasu o ponad 30 dB (duża skuteczność).

Przytwierdzenie Cologne Egg

Zasada działania:

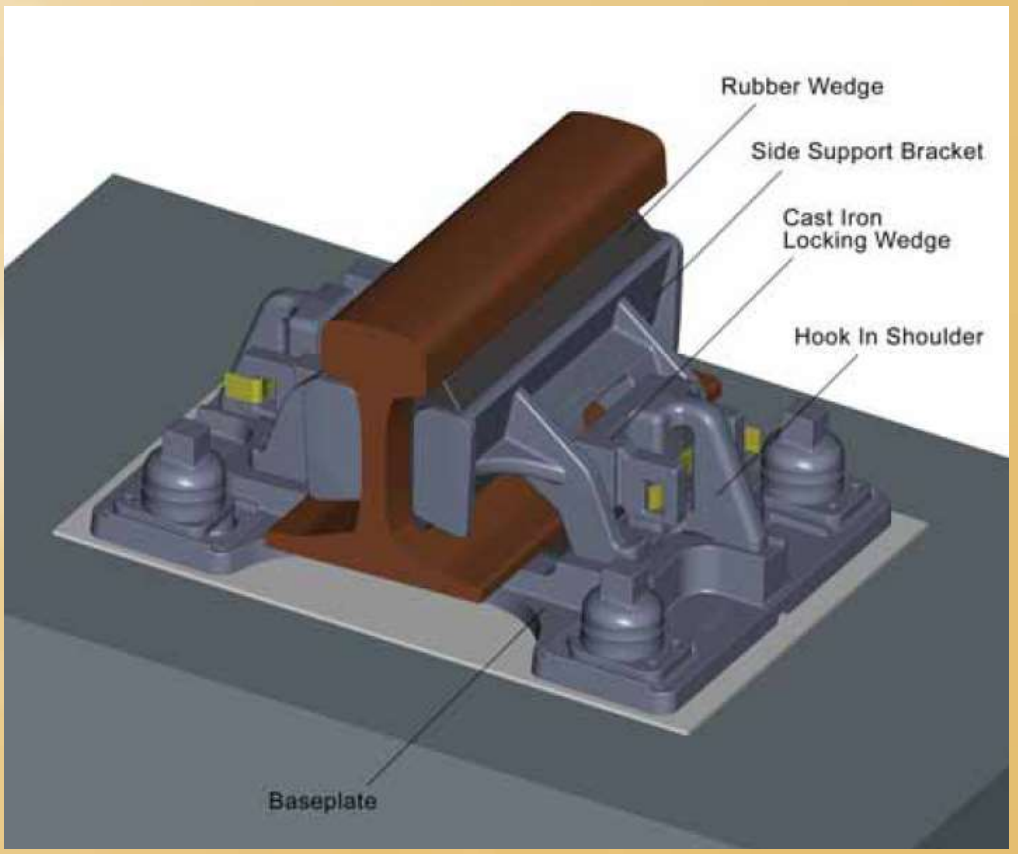
Przytwierdzenie szyny do owalnej płyty (przez przekładkę sprężystą) osadzonej w obudowie przez przekładkę sprężystą.

Tłumienie drgań o 7 dB w zakresie 31.5-45 Hz i 18 dB w zakresie 63-80 Hz.

Ze względu na małą nośność pionową zastosowanie tylko w lekkim metrze.

Przytwierdzenie Pandrol's Vanguard

Zasada działania:

Przytwierdzenie szyny za pomocą dwóch bocznych wsporników z żeliwa na sztywno zamocowanych w podkładzie. Szyna jest oparta za pośrednictwem wkładek gumowych za szyjkę, stopka jest niepodparta.

Ze względu na duży ruch pionowy szyny (około 3 mm pod obciążeniem 14 ton) przy dobrym podparciu bocznym tłumienie drgań rozpoczyna się już w zakresie od 20 Hz. Dopuszczalne obciążenie pionowe 30 kN.

Kolokwium zaliczeniowe

Studenci:	studia dzienne
Termin:	23.05.2011 r.
Miejsce:	sala 301, A1
Czas trwania:	7:45 – 8:00
Potrzebny sprzęt:	długopis
Forma:	test 1-krotnego wyboru
Liczba pytań:	7
Wyniki:	http://i14odt.iil.pwr.wroc.pl/zwolski/
Wpisy:	podczas konsultacji
II termin:	brak

Kolokwium zaliczeniowe

Studenci:	studia zaoczne
Termin:	18.06.2011 r.
Miejsce:	sala 301, A1
Czas trwania:	7:40 – 7:47
Potrzebny sprzęt:	długopis
Forma:	test 1-krotnego wyboru
Liczba pytań:	7
Wyniki:	http://i14odt.iil.pwr.wroc.pl/zwolski/
Wpisy:	18.06.2011 r., 13:00-15:00
II termin:	brak